

rian dago euskal literaturaren mugimenduaren muinetik aski aparte bizi direla, anitzek gutxi eta txarto ezagutzen dutelarik.

J. S. M.

PURUA, BURUA.—Adiskide Zatarain-en gaizki ulertze bati oharra egin nahi diot. Igazko urtean Bilboko Biblioteca de la Gran Enciclopedia Vasca dalakoak argitara zuen Azkue-ren *Cancionero popular vasco*-ren bigarren tomoak «Notas al cancionero» izenez eka-
rren eraskinean, beste zenbait oharren artean, E-32 horrialdean, neri zuzenketa eginez, eibartarron «zarraren puruan» eta «eññaren pu-
ruan», barbarismoak direla zion; hau da, erderakadak: «de puro viejo» eta «en puro hacer». Ditekeana, zeren nik hori ez bait dut ukatu, ez aipatu. Hau da, ez dut inoiz esan erderakadak ez direnik, baizik, giputxen «zarraren buruz» eta «egiñaren buruan»-en kide-
koak direla baino. Eta hau zeharo beste gauza bat da. Gainerako iritzia ontzat hartzen dut. Gure «urtien puruan»-etik ez ote gipuz-
koarren «urteen buruan»? Ez gainera Eibarren bakarrik, baizik biz-
kaitarrok (mintzairaz bizkaitarrak geranok), «puruan» erabiltzen dugu gipuzkoarrak beti «buruan» erabiltzen duten kasu berean.

Argi gelditu bedi: ez duk inoiz esan hori «barbarismo» eztenik. Beharbada hala izanen da. Hala baldin bada, gipuzkoarren «buruan» hori bera noski.

J. SAN MARTIN.

ARRAIÑA, ARRAINA, ARRAIA. — Gipuzkoarrak, *arrainari*, *arraia* deitzen ohituak daude eta ezta batere harritzeko hortik zen-
bait nahasketa sortzea. Anitz holako dute gipuzkoarrak beren labur-
kizunetan, eurak konturatu gabe gainerako euskaldunontzat ilun ager-
tzen direnak. Lapurdik eta Bizkaiak bezin itsaso zabala izanik ere,
hitz hau ez dute erabiltzen besteak haina jator. Eta bukaerako tar-
tean «n» edo «ñ» galtzeak, hitzari bere itxura kentzen dio.

Itsasotik harat arkitzen den Nafarroako Baztanen ere hobeto da-
kite. Gehiago da, baztandarrak ongi bereizten dakite *arraina* eta
arraña; handia edo txikia diranean. Zeren, haientzat «ñ», txikigarria
da (diminutivo da), mugazandikoentzat bezala. Eta uskeri itxurazko
gauzatxo hoiek, uste baino jatortasun gehiago ematen diote hizkun-
tzari, zehatz eta aberats adierazteko behinikpehin.

Joxe Artetxe adiskideak argitara berri duen *De Berceo a Carlos Santamaría* izeneko liburu bikainean honelako huts bat nabari dala

esango nuke. Gipuzkoarren *arraia*, maizago *arraya*, bere sustrai jatorretik hainbeste desberdindu delarik, ezta harritzekoa beste zerbaiten itxura hartzea. Eta, 130-gn. horrialdean irakurri geta-riarrei buruzko kanta:

*Getariarrak txoruak
balia iltzera,
arpoi-arpoia motza
arriyai sartzera.*

Izan ere, txoruak izan behar harriari arpoiak sartu nahirik bazebiltzan. *A hincarlo en las piedras* itzultzen du Artetxek erderara. Baita *arriyai*, ez ote ahoz-aho zerbait bihurtua eta *arrayai* izan bere era jatorragoa? Hala dirudi. Askozaz jatorragoa zen *arrainai*-ren forma okertzetik heldu zaio nahasketa hori. Noski.

J. S. M.

SAN JUAN-TXIKI.—Eskuarteon I. Linazasoro-ren *La otra Gipúzcoa* liburu apaina, gure probintziako txoko galduak berebiziko onduen arakatzen dituana. Holako liburu asko behar ditugu gure herria izango dan moduan ezagutzeko. Atseginez irakurri dut.

Lazkaoko San Juan ante Portam Latinam-i, ingurukoak samurki deritzen omen diote, «San Juan Txiki». Familiko gisa ote? Eguzkiaren jai nagusietan finkaturik dagoan San Juan Bautistarekin bereiztearren ez ote? Hala esango nuke, zeren Gipuzkoan bada beste San Juan ante Portam Latinam bat, Eskoriatzan, Kurutzebarriren hegian, Bolibar ballarako Ereña hauzoaren gainekaldean, Mendiolatik Degurixara bidean —eta ez Aitzorrotz gainean D. Irigoyenek *Ermitas e iglesias de Guipúzcoa*-n dion bezala (dakus: *Anuario de Eusko-Folklore*, tomo XIV, 40-garren horrialdean, 1934)—, inguru haietan, Lazkaumendiko bezala, «San Juan Txiki» izenez ezagutzen dutena da. Beraz, ez dala hain harrigarria esango nuke. Izen horrek bere zergaitia du. Bi ezagunok lekuko.

Lazkaoko «San Juan Txiki»-ren imajiña (liburuaren 162-gn. horrialdean) erromanikotzat jotzen du, bere arpegian, eskuetan eta tunikan gotiku joera argi eta garbi salatzen duelarik ere. Transiziokoak dirudi, gotikura aski sartuago. Eibarko San Pedro-rekin egiten duen konparazioak ezta batere baliorik. Biak ezagutzen dituanarentzat oso desberdiñak dira. Eibarkoak oinetatik bururaino hain bereizgarri duen simetria falta zaio.

J. S. M.